

PEDAGOŠKA PERSPEKTIVA

strokovna pedagoška revija

LETNIK 1 (2024) ŠTEVILKA 2

Spoštovane kolegice in kolegi.

Že je pred nami druga številka revije Pedagoška perspektiva, ki jo skupaj z vami ponosno soustvarjamo. Zahvaljujemo se za pozitiven odziv na našo prvo številko. Vaše pohvale, predlogi in kritike so vsekakor dragoceni vir motivacije in usmeritev za naše nadaljnje delo.

Tudi v tej številki znova obravnavamo številna aktualna vprašanja in izzive sodobne pedagoške prakse. Novela Zakona o osnovni šoli je precej odmevala tako v strokovnih kot laičnih krogih. Tresla se je gora, rodila se je miš, bi lahko rekli. Veliko je nezadovoljstva tako na račun nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) kot šolanja na domu. Svoj kritičen pogled na NPZ v tokratni številki z nami deli mag. Jožica Frigelj, priznana strokovnjakinja in učiteljica leta 2023, ki kljub vsem izzivom, katerih v našem delu ne manjka, še vedno pravi, da opravlja najlepši poklic na svetu.

Revija Pedagoška perspektiva je odprta platforma za izmenjavo idej, raziskav in izkušenj, zato vas vabimo, da aktivno sodelujete pri soustvarjanju vsebin. Ustvarjanje kakovostnega pedagoškega procesa zahteva veliko znanj na vseh ravneh našega dela, pa naj si bomo študentje, vzgojitelji, učitelji ali vodstveni kader. Vaši strokovni članki so torej dragoceni in prispevajo k bogatitvi našega pedagoškega znanja.

Ob zaključku še misel, da je vsak dan priložnost za nova spoznanja in rast. Nekaj teh boste zagotovo našli tudi v tej številki. Izkoristimo jih in s svojim delom dajmo priložnost za učenje in soustvarjanje boljših možnosti za nas in za naše otroke.

Mateja Dover Emeršič, prof., spec.
odgovorna urednica

Kazalo

Komentar

- 3 **Novela Zakona o osnovni šoli razburja**
Mag. Jožica Frigelj

Strokovna članka

- 5 **Vpliv umetne inteligence na neenakosti v izobraževanju**
Lara Bezgovšek
- 10 **Razvijanje mehkih veščin pri pouku angleščine**
Gordana Marković

- 16 **Oglasna deska**

Pedagoška perspektiva | ISSN 3023-9710 | LETNIK 1 (2024) ŠTEVILKA 2

Revijo enkrat mesečno izdaja: Pedagoška perspektiva, Mateja Dover Emeršič s.p., Dupleška cesta 58 B, 2000 Maribor

Odgovorna urednica: Mateja Dover Emeršič

Kontakt: pedagoskaperspektiva@gmail.com | Spletna stran ter dostop do revije: www.pedagoskaperspektiva.si

Revija Pedagoška perspektiva je pod zaporedno številko 2547 vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS.

Novela Zakona o osnovni šoli razburja

O NPZ

mag. Jožica Frigelj

Avtorica fotografije: Mateja J. Potočnik

Novela zakona je poseben zakon o spremembah ali dopolnitvah obstoječega zakona. Tako rekoč posodobitev.

S posodobitvami imam jaz osebno težave. Saj so, recimo, številne posodobitve učnega načrta za slovenščino pripeljale do tega, da so otroci vedno bolj nepismeni (kar dokazujejo rezultati najnovejših mednarodnih raziskav). Več kot je posodobitev, bolj zamegljena je rdeča nit.

Tudi posodobitev Zakona o osnovni šoli je dvignila veliko prahu. Po mojem zato, ker so uveljavljene posodobitve nedomišljene, nedodelane in neusklajene z drugimi deležniki.

Recimo NPZ. Odkar izvajamo NPZ, je večina mnenja, da so nesmiselni. Številni učitelji, predvsem zaradi organizacijsko zahtevnega protokola ter analiz, ki so same sebi namen, vidijo v NPZ zgolj nesmiselno izgubo časa in zapravljanje državnega denarja. Učenci se zadeve tudi ne lotijo preveč resno (kot se ne lotijo resno nobenega preverjanja znanja), zato so se pojavili tudi (upravičeni) dvomi v pomembnost rezultatov. Malo šol je izkoristilo rezultate za izboljšave, poglobljene analize RICA o rezultatih in smernicah za izboljšave so že dolga leta same sebi namen.

V želji po osmišljenju NPZ so se pojavljali različni predlogi, od pretvorbe rezultata NPZ v oceno do nadomestitve zadnjega pisnega ocenjevanja znanja z NPZ. V želji po »zunanjem blišču« pa so se dogajale celo mahinacije, učencem s slabšim učnim uspehom so na dan NPZ priporočili, da ostanejo doma. In so »zboleli«. Prisotnost dol, povprečje šole gor.

Novela Zakona o OŠ je zato NPZ »osmisllila«: odpira možnost upoštevanja dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja kot eno izmed meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programih srednješolskega izobraževanja. Je možno. Ni pa nujno. Kdo ja in kdo ne? Točke, zbrane s pomočjo ocen, in odstotki NPZ? Tako nedodelano se zdi, kajne? In spet se ukvarjamo le z blaženjem posledic, ne iščemo in odpravljamo pa vzrokov za neljubo stanje.

Nelogičnosti rada malce karikiram ali potenciram, zato (izmišljen) primer: srednja zdravstvena šola omeji vpis, tretji predmet na NPZ pa imajo šole različne. Ene imajo kemijo ali biologijo (verjetno zaželeno), spet druge geografijo ali zgodovino (dokaj nepomembno), nekatere celo DDKE (zelo nepomembno). Kateri rezultat se bo upošteval? Bo srednja šola raje izbirala kandidate z določenim tretjim predmetom ali bodo zgolj upoštevale rezultate matematike in slovenščine? Spet nedomišljeno. Da ne omenim, da nikjer ni niti omenjene možnosti drugega roka NPZ, čeprav je Nacionalno preverjanje znanja za učence 3., 6. in 9. razreda obvezno. Ni čisto zanemarljivo število učencev, ki se NPZ iz upravičenih razlogov ne udeležijo (točnih podatkov sicer nisem našla, a so odstopanja med številom učencev pri posameznih predmetih, kar pomeni, da niso vsi opravljali NPZ iz vseh predmetov). Če ne bodo imeli rezultatov, zelena srednja šola pa bo imela omejitev vpisa, bodo prikrajšani. In vendar je eno od načel NPZ, da mora biti le-to nepristransko do vseh, da se ne daje prednosti

nekaterim skupinam učencev, da drugih ne zapostavljajo. Vsi učenci morajo imeti enake možnosti pri reševanju nalog. In tu se zaplete, saj vsi vemo, da bi pri zagotavljanju enakih možnosti za vse potrebovali ne le drugi, temveč tudi tretji rok, proste učilnice in nadzorne učitelje, kar je pa tudi zaradi same izvedbe pouka skoraj nemogoče. Že tako je v času NPZ v šolah obsedno stanje, pri izvedbi drugega ali celo tretjega roka za enega, dva ali celo vse tri predmete, bi se pa izvajanje zavleklo na vsaj na dva do tri tedne.

Ampak – če je NPZ obvezen, je obvezen za vse. No ja, razen za priseljence v prvem in drugem letu, zanje je sodelovanje prostovoljno. In je brez izjem, razen za učence zasebnih šol in šol, ki izvajajo program po posebnih pedagoških načelih – zanje je 3. predmet prvi tuji jezik. Spet nedomišljeno. Organizacija in izvedba pa bo – kot vedno – prepuščena šoli, da se znajdejo kot vejo in znajo, saj je zakon »nedvoumen«: NPZ je obvezen in lahko se upošteva ob omejitvi vpisa. Že vidim pritiske na šolo: 9. razred bo postal pripravljavnica na NPZ, založbe bodo služile z zbirkami nalog za pripravo na NPZ, odvetniki pa z dokazovanjem, da je glede na načelo enakosti treba organizirati NPZ tudi za enega, v prvem roku opravičeno odsotnega, otroka.

In še nekaj bode. To pa že dolgo. Vsakoletne analize in rezultati NPZ-jev kažejo, da način inkluzije otrok s posebnimi potrebami ne deluje, saj ti otroci pri preverjanju dosežajo v veliki večini izjemno slabe rezultate.

Kljub temu, da jih serviramo spredaj in zadaj s številnimi prilagoditvami, z njimi se ukvarjajo razni strokovnjaki - od specialnih do socialnih pedagogov, logopedov, učiteljev in ravnateljev, centrov za socialno delo do pedopsihiatrov – učinka ni (skoraj) nobenega. Učenec, ki več let dela na minimalnih standardih, na NPZ ni uspešen. In potem dobi potrdilo: 3 točke od 54. Nacionalno potrdilo, da je »neumnež«. Čemu neki zapravljamo konkretna finančna sredstva, dragocen čas in energijo vseh vpletenih, če se očitne pomanjkljivosti sistema potem ne odpravijo?

Vsako leto se Strokovni svet za splošno izobraževanje seznanja z letnim poročilom NPZ-ja. Človek bi pričakoval, da bo najvišji strokovni organ v državi vendarle sprožil neke spremembe. A se vedno le seznanja.

Temeljni cilj NPZ je ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti znanja, učenja in poučevanja. Dr. Musek Lešnik nekoč izjavil: »Naša šola ni toliko težka, kot je nesmiselna.« Nesmiselna v kontekstu, da se je preveč odmaknila od življenja in v vseh podanih informacijah učenci preprosto ne vidijo smisla. In jim je posledično zato težka. Podobno je z NPZ-ji. So testi življenjski? Testi so življenjski toliko, kolikor so uporabni – in uporabni so v šoli in zanje. Torej izobražujemo učence za šolo. V tem pa še jaz – naj se še tako trudim – ne vidim smisla.

*Opomba: komentar izraža stališče avtorice in ne uredništva revije Pedagoška perspektiva.

Lara Bezgovšek
študentka na Pedagoški
fakulteti Univerze v
Ljubljani
lara.bezgovsek@gmail.com

Vpliv umetne inteligence na neenakosti v izobraževanju

V sodobnem svetu se umetna inteligenca vse bolj uveljavlja na različnih področjih, vključno z izobraževanjem. V članku se osredotočam na vprašanje, ali uporaba umetne inteligence v izobraževanju zmanjšuje ali povečuje neenakosti med učenci. Razpravljam o potencialu umetne inteligence za prilagajanje učenja posameznim potrebam učencev, premagovanje komunikacijskih ovir, ocenjevanje ter analizo podatkov o napredku učencev. Kljub temu pa opozarjam tudi na izzive, kot so neenak dostop do tehnologije, algoritemska pristranskost in etična vprašanja. Zaključujem z ugotovitvijo, da lahko umetna inteligenca prispeva k izboljšanju izobraževalnih procesov in zmanjšanju neenakosti, vendar je ključno, da se tehnologija uporablja premišljeno in v kombinaciji s človeško inteligenco ter da se aktivno naslavljajo izzivi, povezani z njenim vpeljevanjem v izobraževanje.

Ključne besede: umetna inteligenca, izobraževanje, neenakosti

In today's world, artificial intelligence is gaining ground in a wide range of fields, including education. This paper focuses on the question of whether the use of AI in education reduces or increases inequalities between students. It discusses the potential of AI to personalise learning, overcome communication barriers, assess and analyse data on student progress. However, it also highlights challenges such as unequal access to technology, algorithmic bias and ethical issues. It concludes that AI can contribute to improving educational processes and reducing inequalities, but that it is crucial that the technology is used thoughtfully and in combination with human intelligence, and that the challenges associated with its introduction into education are actively addressed.

Keywords: artificial intelligence, education, inequalities

Uvod

V sodobnem svetu, zaznamovanem s hitrim tehnološkim napredkom, na pomenu pridobiva umetna inteligenca, ki se nenehno nadgrajuje in vključuje v vse več področij našega življenja. Umetna inteligenca so »stroji, ki se na zunanje dražljaje odzivajo na način, ki je skladen z običajnimi odzivi ljudi, sposobnimi razmisleka, presoje in namer« (Shubhendu in Vijay, 2013, v West, 2017, str. 156). Umetna inteligenca je sposobna sprejemati odločitve na podlagi kritičnega mišljenja in presoje, tako pa omogoča ljudem, da lažje predvidijo težave in se z njimi bolje spoprimejo ter izboljšajo lastno produktivnost. Danes se umetna inteligenca že uporablja na številnih področjih, kot so finančni sektor, prevoznništvo, letalstvo, telekomunikacije,

raziskovanje vesolja, napredna proizvodnja, prevoznništvo, razvijanje energije in pri zdravstveni oskrbi (West, 2017).

Umetna inteligenca pa vse bolj prodira tudi v izobraževalno okolje in učne procese v šolah. Vedno več pozornosti se namenja temu, kako bi to tehnologijo lahko uporabili pri izobraževanju, da bi izboljšali učinkovitost dela učiteljev in učne izkušnje učencev ter zmanjšali neenakosti med učenci (Huang idr., 2021).

Ob tem pa se pojavlja vprašanje, ali uporaba umetne inteligence v izobraževanju zmanjšuje ali povečuje neenakosti med učenci. V članku bom skušala odgovoriti na vprašanje, kako uporaba umetne inteligence v izobraževanju pripomore k zmanjševanju neenakosti med učenci. Ker postaja umetna

inteligenca vedno bolj vpeta v naše vsakdanje življenje, tudi v izobraževanje, je razumevanje njenega vpliva na družbeno neenakost izredno pomembno za odgovorno uporabo in razvoj te tehnologije.

Umetna inteligenca v izobraževanju *Prilagojeno učenje*

Ena od pomembnih vlog umetne inteligence v izobraževanju je, da spodbuja prilagojeno učenje in poučevanje. Učenci v razredih se namreč običajno precej razlikujejo po sposobnostih in značilnostih. Nadarjenim učencem je lahko hitro dolgčas in izgubijo motivacijo za učenje, če so naloge in delo pri pouku preveč enostavni zanje. Po drugi strani pa obstajajo učenci, ki imajo posebne potrebe, na primer učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, disleksijo, govornimi in jezikovnimi motnjami, motnjami pozornosti in hiperaktivnosti ter učenci z drugimi vrstami posebnih potreb. Tudi ti učenci so pogosto vključeni v redne izobraževalne programe, kjer jim lahko prezahtevne in neprilagojene naloge povzročajo hude stiske in jim onemogočajo, da bi dosegli svoj polni potencial. Zato potrebujejo prilagojene načine poučevanja, učenja ter prilagojene učne materiale. Poleg tega se učenci med seboj razlikujejo tudi po tem, kakšen učni stil jim najbolj ustreza, zato mora učitelj to upoštevati pri poučevanju.

Učitelj mora tako svoje delo in materiale prilagajati otrokom z različnimi sposobnostmi, potrebami in značilnostmi, kar je precej velik izziv. Pri tem lahko učitelju pomaga umetna inteligenca. Pomaga mu lahko tako, da oblikuje personalizirani učni načrt glede na učenčeve potrebe in njegov način učenja. Umetna inteligenca lahko na podlagi analize podatkov o učencu ustvari personalizirane učne smernice in gradivo za učenca, ki je v pomoč učitelju (Huang idr., 2021). Učenec je tako deležen poučevanja in gradiva, ki popolnoma ustreza njegovim sposobnostim in potrebam ter mu tako omogoča najbolj optimalno učenje.

Umetna inteligenca je sposobna oblikovati tudi sisteme za individualno učenje, ki ustvarjajo dejavnosti, prilagojene potrebam posameznega učenca, in zagotavljajo pravočasne povratne informacije o posameznih korakih učenja, tako da lahko učenci delajo v svojem lastnem tempu. Takšen sistem lahko obdelava ogromne količine podatkov na način, za katerega bi učitelji potrebovali ure, dneve ali tedne, da bi jih obdelali in sprejeli ustrezne

odločitve o učni vsebini in delu. Prednost umetne inteligence je tudi, da se ne utruje, prav tako ji ni treba spati ali jesti, zato lahko zagotovi učenje, ki je vedno na voljo, je vključujoče in prilagojeno posamezniku (Luckin idr., 2022). To je dobro tudi zato, ker učenci prihajajo iz različnih socialno-ekonomskih okolij. Nekateri imajo starše z visoko izobrazbo, ki jim lahko pri učenju veliko pomagajo in jih podpirajo, drugi pa te podpore doma nimajo. Umetna inteligenca lahko tako učitelja kot tudi starše zelo razbremeni, učencem pa zagotovi učenje, ki je prilagojeno njihovim potrebam. Tako zmanjšuje neenakosti med učenci, saj je z upoštevanjem individualnih učnih stilov in potreb vsak učenec deležen poučevanja ter nalog, ki mu omogočijo optimalno učenje in uresničenje polnega potenciala. Tako lahko umetna inteligenca pomaga učencem iz različnih okolij in z različnimi potrebami, da akademsko uspejo, ne glede na njihovo izhodišče. Posledično tudi lažje pridejo do zaposlitve in živijo bolj kakovostno življenje.

Kljub vsem prednostim ti sistemi ne bi mogli nadomestiti učitelja, saj za razliko od človeškega učitelja nimajo socialne inteligence, niso zmožni socialne interakcije in se ne morejo empatično prilagoditi učencem. Lahko pa nudijo dodatno podporo pri učenčevem izobraževanju (Luckin idr., 2022).

Premagovanje komunikacijskih ovir

Umetna inteligenca lahko pomaga pri premagovanju komunikacijskih ovir, ki pogosto ovirajo učni proces učencev s posebnimi potrebami. Inovativna orodja, ki temeljijo na umetni inteligenci, kot sta prepoznavanje glasu in tehnologija pretvorbe besedila v govor, učencem s posebnimi potrebami, kot so gluhoti in naglušnost, govorno-jezikovne motnje in nekatere druge posebne potrebe, omogočajo komunikacijo. Ta orodja učencem omogočajo, da se izrazijo in učinkoviteje vključijo v izobraževalni proces (Culican, 2023). To jim omogoča, da imajo enake možnosti kot njihovi vrstniki, ki teh komunikacijskih ovir nimajo – lahko sodelujejo pri pouku, sledijo vsebini in komunicirajo z učiteljem in sošolci. To pa pripomore k učinkovitosti njihovega učenja in k bolj enakopravnemu položaju.

Ocenjevanje

Umetna inteligenca je lahko v veliko pomoč tudi pri ocenjevanju. Lahko pomaga učitelju pri oblikovanju nalog za preizkuse znanja, poleg

tega pa lahko tudi popravlja domače in izpitne naloge. Stopnja napak umetne inteligence pri vrednotenju izpitov je namreč nižja od napak učiteljev, ocenjevanje pa poteka hitreje (Huang idr., 2021). Učenci in učitelji lahko tako hitreje dobijo povratne informacije o napredku, na podlagi tega pa prilagajajo svoje nadaljnje delo in s tem zagotovijo boljšo učinkovitost učenja in poučevanja.

Pri ocenjevanju pa se odpira tudi dilema glede pristranskosti algoritmov. Ta pomislek je postal zelo pomemben za širšo javnost med pandemijo COVID-19, ko so v Angliji in Walesu uporabili algoritem za izračun rezultatov mednarodne mature ter nacionalnih rezultatov izpitov za leto 2020. Algoritem je sprejemal odločitve o tem, katero izpitno oceno je treba dodeliti pri vsakem predmetu in za vsakega učenca. Ključni podatki, ki jih je algoritem uporabil za odločanje o oceni, so bile napovedane ocene, ki so jih podali učitelji in podatki o pretekli uspešnosti šole, ki jo učenec obiskuje. Algoritem je nižje ocene dodelil učencem iz najnižjih socialno-ekonomskih okolij, kar je v javnosti sprožilo ogorčenje, zato so na koncu za ocene uporabili tiste ocene, ki so jih podali učitelji (Luckin idr., 2022). Vzrok za pristranskost algoritmov je, da algoritmi temeljijo na človeških podatkih, ki so zaznamovani s človeško pristranskostjo. Algoritem strojnega učenja se lahko iz podatkov tako nauči diskriminirati ženske, posameznike določene etnične pripadnosti ali določenega socialno-ekonomskega statusa (Holstein in Doroudi, 2021). Pristranskost algoritmov v izobraževanju lahko tako še poveča razlike med učenci, kot se je zgodilo to v Angliji in Walesu pri uporabi algoritma za ocenjevanje.

Da bi zmanjšali pristranskost algoritmov, bi morali vlagati v raziskave in praktične metode za testiranje pristranskosti umetne inteligence. Morali bi strožje nadzirati, na kakšnih podatkih temelji algoritem. Razvijalci algoritmov bi morali na podlagi izkušenj z algoritmi, ki so dokazale njihovo pristranskost, nadgrajevati in izboljševati algoritme, da bi se njihova pristranskost zmanjšala (Holstein in Doroudi, 2021).

Uporaba umetne inteligence bi kljub nekaj ponesrečenim preizkusom lahko izboljšala proces ocenjevanja, ga naredila hitrejšega in doslednejšega ter pomagala učiteljem pri sprejemanju odločitev, vendar je pri tem pomembno upoštevati kompleksnost teh odločitev in pomen sodelovanja umetne

inteligence z učiteljem (Luckin idr., 2022). Če se umetna inteligenca uporablja premišljeno, v sodelovanju z učiteljem, lahko torej pripomore k učinkovitejšemu, natančnejšemu in pravičnejšemu ocenjevanju ter s tem enakopravnim možnostim za vse.

Analiza podatkov

Umetna inteligenca lahko učiteljem pomaga pri analizi podatkov, s katerimi se naučijo več o izzivih, s katerimi se soočajo. Na primer, učitelj lahko rezultate učencev primerja z nacionalnimi standardi ter tako ugotovi njihova močna področja in tista, ki jih je treba dodatno razvijati. Z umetno inteligenco lahko hitro in učinkovito analizira podatke o napredku posameznega učenca. Ti podatki pomagajo učiteljem spremljati napredek, prilagoditi svoje strategije poučevanja in čim prej prepoznati morebitne ovire pri učenju (Luckin idr., 2022). Tako lahko učitelj zagotovi, da vsak učenec dobi potrebno podporo in priložnost za uspeh.

Umetna inteligenca lahko tako precej razbremeni učitelje, saj veliko hitreje in učinkoviteje analizira podatke, kot bi jih učitelj. Tako ostane učiteljem tudi več časa za delo s posameznimi učenci in jim omogoča boljše prilagajanje pouka vsakemu učencu.

Pri postopkih, ki temeljijo na podatkih in vključujejo umetno inteligenco, pa se postavlja vprašanja glede možnih etičnih posledic. Pozorni moramo biti na to, da se zbiranje in analiza podatkov izvaja s soglasjem oseb, katerih podatki se obravnavajo, zagotoviti moramo, da so podatki varno shranjeni, zasebni in zaščiteni ter da lahko do njih dostopajo le pooblaščen osebe. Preprečiti moramo pristranskost pri obdelavi podatkov ter zagotoviti, da bodo rezultati obravnave podatkov ustrezni in pošteni (Luckin idr., 2022). Zaradi kompleksnosti umetne inteligence to ni enostavno, zato je treba biti pri delu s podatki in umetno inteligenco previden, potrebne pa so še nadaljnje razprave o etičnih vidikih umetne inteligence, ki bi zagotovile jasnejše etične okvirje.

Dostop do izobraževanja

V nekaterih državah so neenakosti v izobraževanju posledica geografskih omejitev. Umetna inteligenca lahko pripomore k zmanjšanju neenakosti med učenci na območjih z omejenimi učnimi viri in tistimi v večjih mestih, ki imajo večjo možnost dostopa do različnih kakovostnih izobraževalnih ustanov. S spletnimi učnimi platformami in programi,

podprtimi z umetno inteligenco, lahko študenti dostopajo do visokokakovostnih učnih virov ne glede na svojo lokacijo. To še posebej koristi tistim, ki živijo v oddaljenih ali manj razvitih območjih, kjer morda ni na voljo ustreznega izobraževalnega infrastrukture (Huang idr., 2021). Z internetno povezavo in umetno inteligenco se lahko zagotovi personalizirano učenje na daljavo za učence na več območjih. Tako se vsem učencem zagotovi možnost za kakovostno učenje. Je pa pomemben pogoj za to, da imajo učenci dostop do tehnologije in internetne povezave, ki je osnovni pogoj, da se umetna inteligenca sploh lahko uporablja.

Vprašanje dostopa do tehnologije

Medtem ko lahko prilagojene strategije učenja, ki temeljijo na umetni inteligenci, nedvomno koristijo učencem z dostopom do teh tehnologij, se postavlja problem digitalnega razkoraka, problem, da bo ta tehnologija dostopna le določenim skupinam učencem, drugim pa ne. Če bodo imeli do njih dostop le nekateri učenci in učitelji, lahko ima to nasproten učinek. Tisti učenci, ki imajo doma ustrežno tehnologijo in internetno povezavo, imajo lahko prednost pred tistimi, ki tega dostopa nimajo. To pa lahko poveča razlike med učenci. Na primer, dražje tehnologije bodo bolj verjetno sprejele premožnejše šole ali družine. Ne smemo pozabiti na to, da obstajajo razlike tudi med tistimi, ki imajo dostop do določene tehnologije (npr. razlike med stabilnostjo digitalnega dostopa). Tudi te razlike lahko vplivajo na povečevanje razlik med učenci (Šimenc, 2021). Učenci z dobro internetno povezavo bi na primer lahko zelo učinkovito uporabljali individualne sisteme poučevanja, tisti, ki imajo slabo internetno povezavo, pa težko, saj bi doživljali prekinitve internetne povezave, kar pa bi slabo vplivalo na kakovost njihovega učenja.

Koncept digitalne neenakosti opozarja, da neenakosti v rabi digitalnih medijev ne izvirajo le iz enega dejavnika, temveč iz več med seboj povezanih dejavnikov, kot so neenakost v opremljenosti, avtonomiji rabe, spretnostih, družbeni podpori in v ciljih, za katere je tehnologija uporabljena (Di Maggio in Hargittai, 2001, v Šimenc, 2021). Problem, ki se poraja z uporabo umetne inteligence v izobraževanju, torej ni le, ali bodo imeli vsi dostop do te tehnologije, ampak tudi, ali bodo imeli vsi znanje, spretnosti, avtonomijo in podporo za uporabo umetne inteligence. Pojavlja se vprašanje, ali se bodo vsi starši strinjali s tem, da njihov otrok za učenje

uporablja sisteme umetne inteligence. Vprašanje je tudi, kako bodo dobili vsi otroci potrebna znanja in spretnosti za uporabo te tehnologije. Nekateri otroci imajo doma več podpore staršev, ki so digitalno kompetentni in jim lahko pri tem pomagajo, drugi pa manj.

Pomembno je predvsem, da se primerno izobrazijo in usposobi učitelje za uporabo umetne inteligence, saj je od tega odvisno, kako učinkovito ti uporabljajo umetno inteligenco in kako ta znanja ter spretnosti prenašajo na učence. Zagotoviti bi morali, da bi bili vsi učitelji deležni usposabljanja za učinkovito integracijo umetne inteligence v njihove prakse poučevanja. Huang idr. (2021) opozarjajo tudi na pomen tega, da razvijalci produktov za poučevanje z umetno inteligenco razumejo način dela učiteljev in to upoštevajo pri razvoju te tehnologije.

Spregledati ne smemo tudi tega, da bi lahko uporaba umetne inteligence v izobraževanju še povečala razlike med razvitimi državami in državami v razvoju. Večina algoritmov umetne inteligence namreč prihaja iz razvitih držav, zato ne morejo popolnoma upoštevati razmer v državah v razvoju, ki jih zato ne morejo neposredno uporabiti. Poleg tega je v teh državah problem tudi pomanjkanje osnovne tehnologije in infrastrukture, ki je nujni pogoj za uporabo umetne inteligence v izobraževanju (Yu, 2020, v Huang idr., 2021).

Zaključek

Potencial umetne inteligence pri izboljševanju izobraževanja in zmanjšanju neenakosti med učenci je velik, saj umetna inteligenca prinaša visoko stopnjo personalizacije učenja za učence, zmožnost premagovanja komunikacijskih ovir in zmožnost zagotavljanja podpore učiteljem.

Vendar se trenutno ob vpeljevanju umetne inteligence v izobraževanje odpirajo številni izzivi in dileme, kot so razlike pri dostopu do tehnologije in algoritemska pristranskost. Potrebna je tudi obravnava etičnih vidikov, pomislekov glede zasebnosti in varovanja osebnih podatkov ter zagotavljanja primerne usposabljanja učiteljev. To so izzivi, ki jim moramo nameniti pozornost in iskati rešitve zanje, saj lahko umetna inteligenca, če se ta vprašanja ne bodo obravnavala in reševala, razlike med učenci še povečuje.

Pri vpeljevanju umetne inteligence v izobraževanje moramo biti zelo previdni, da se preprečijo morebitne negativne posledice. Ključno je, da se ta tehnologija uporablja

premišljeno in v kombinaciji s človeško inteligenco. Zavedati se moramo, da umetna inteligenca ne bo samodejno prinesla pravičnosti izobraževanja in zmanjševanja neenakosti. Če želimo z njo zmanjšati neenakosti, jo moramo razvijati in uporabljati s tem ciljem v mislih – da jo oblikujemo tako, da deluje kot orodje izboljševanja enakosti dostopa do izobraževanja, ne pa kot vir dodatnih ovir in neenakosti.

Umetna inteligenca bi lahko izboljšala izobraževalne procese in zmanjšala neenakosti med učenci vsaj do neke mere, vendar bo za to potrebno obravnavanje in reševanje dilem v povezavi z vpeljevanjem umetne inteligence v izobraževanje. To pa zahteva sodelovanje med vsemi deležniki tega procesa – izobraževalnimi delavci, učenci, razvijalci umetne inteligence, načrtovalci edukacijskih politik in voditelji.

Viri in literatura

- Culican, J. (2023). How AI is Revolutionizing Special Education. LinkedIn.
<https://www.linkedin.com/pulse/how-ai-revolutionizing-special-education-jamie-culican/>
- Holstein, K., in Doroudi, S. (2021). Equity and Artificial Intelligence in Education: Will "AIEd" Amplify or Alleviate Inequities in Education? Computing Research Repository, abs/2104.12920.
<https://arxiv.org/abs/2104.12920>
- Huang, J., Saleh, S. in Liu, Y. (2021). A Review on Artificial Intelligence in Education. Academic Journal of Interdisciplinary Studies, 10(3), 206.
<https://doi.org/10.36941/ajis-2021-0077>
- Luckin, R., George, K. in Cukurova, M. (2022). AI for school teachers. Educational Challenges and AI (str. 17-31). London: CRC Press.
- Šimenc, M. (2021). Vloga tehnologije v vzgoji in izobraževanju ter enake možnosti učencev v obdobju pandemije. Sodobna pedagogika, 72(138), 12-26.
https://www.sodobna-pedagogika.net/clanki/01-2021_vloga-tehnologije-v-vzgoji-in-izobrazevanju-ter-enake-moznosti-ucencev-v-obdobju-pandemije/
- West, D. (2017). Kaj se zgodi, če nam roboti ukradejo službe? Vpliv tehnologij na zaposlovanje in javne politike. V S. Gaber in V. Tašner (ur.), Prihodnost šole v družbah dela brez dela (str. 149-

183). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Razvijanje mehkih veščin pri pouku angleščine

Članek se nanaša na spoznavanje, utrjevanje in usvajanje mehkih veščin, torej veščin komuniciranja, kritičnega razmišljanja in presojanja, vrednotenja, pisnega in bralnega sporočanja ter vključevanja v debate. Razvijanje mehkih veščin je v globalni dobi, v kateri živimo, zelo pomembno, saj učence pripravi ne le za uspešno šolsko delo, temveč tudi za iskanje prve zaposlitve in življenja na splošno. Potrebno jih je nenehno razvijati in nadgrajevati. Po prvem delu, kjer predstavim pojem globalizacije in definiram mehke veščine, sledi drugi del, v katerem pojasnim nekaj najbolj pogostih mehkih veščin in jih tudi ponazorim s primeri. Članek zaključim tako, da izrazim pomembnost poznavanja mehkih veščin, ki so zelo učinkovite in praktične za delovanje v okviru šolanja, kariere in življenja. *Ključne besede: mehke veščine, ELT, kritično mišljenje, angleščina, učni proces*

The article refers to learning, consolidating, and adopting soft skills, i.e. skills of communication, critical thinking, and evaluation, writing and reading comprehension, participation in a debate and others. Developing soft skills is very important in the Global Age we live in, as it prepares students not only for successful schoolwork, but also for finding their first job and life in general. It is necessary to constantly develop and upgrade them. After the first part, where I present the concept of globalization and define soft skills, there follows the second part of the article, in which I explain some of the most common soft skills and illustrate them with examples. I conclude the article by expressing the importance of knowing soft skills, which are very effective and practical for functioning in the context of schooling, career, and life. *Keywords: soft skills, ELT, critical thinking, English, learning process*

Uvod

V svojem članku spregovorim o razvijanju mehkih veščin pri pouku angleščine in uporabi le-teh v ELT (*English Language Teaching*) učilnici. Zakaj je pomembno razvijati, uporabljati in nenehno nadgrajevati znanja mehkih veščin? Predvsem zaradi dejstva, da živimo v hitro rastoči, spreminjajoči se digitalni družbi, v kateri se prav tako razvija in nadgrajuje vloga učitelja. S tem v mislih moramo svoje učence pripraviti in jim pomagati razviti veščine, ki jim bodo v oporo pri pouku in tudi v življenju. Mehke veščine med drugim vključujejo komunikacijo, reševanje problemov, odločanje, vodenje, timsko delo, kritično in ustvarjalno razmišljanje, refleksijo in vse tisto, kar ljudem pomaga pri uspešni karieri. Ko govorimo o samih učencih, so mehke veščine torej vse to, kar slednjim

pripomore pri uspešnem grajenju dela, zaposlitve, odnosov in življenja. Mehke veščine lahko razumemo tudi kot veščine ljudi, torej se nanašajo na to, kako učinkovito ljudje komunicirajo z drugimi in obvladujejo situacije. Mehkih veščin običajno ne dobimo s formalnim usposabljanjem, a se jih je mogoče naučiti. Za izboljšanje mehkih veščin mora biti posameznik odprt za povratne informacije in pripravljen spremeniti vedenje.

Zakaj je pomembno razvijati mehke veščine?

Lahko se strinjamo, da veščine, ki se jih učenci dandanes učijo, niso nujno tiste veščine ali spretnosti, ki jih bodo v življenju potrebovali. Zatorej je zelo pomembno, da jih že zgodaj naučimo veščin, kot so komunikacija,

sodelovanje, ustvarjalnost in kritično razmišljanje ter reševanje problemov (ang. 4 C – *communication, collaboration, creativity, critical thinking and problem solving*). Da bi to dosegli, moramo učence vključiti v sam proces učenja, kajti Attia (2017) pravi, da so učenci 21. stoletja drugačni. Kadar je s preprostim klikom mogoče dostopati do toliko informacij, je tudi veliko težje zbuditi in zadržati njihovo pozornost. Učencev tako ne moremo prestrašiti ali jih prisiliti k učenju, lahko pa spodbudimo njihovo radovednost. S tem jih učimo tudi za življenje. Andrievskikh in Lapina (2021) menita, da je razvoj mehkih veščin in spretnosti vrsto let ključnega pomena, saj podjetja namenjajo veliko pozornosti in skrbno izbirajo kandidate, ki imajo potrebne mehke veščine, s katerimi lahko uspešno tekmujejo in uspevajo v tekmovalnem delovnem okolju. Trg dela se razvija zelo dinamično in pojavljajo se nova delovna mesta, na katera včeraj nismo mogli niti pomisliti. Zatorej izziv, s katerimi se danes soočajo različne izobraževalne ustanove ni le zagotoviti učencem in študentom potrebne strokovne veščine, temveč pomagati jim obvladati tudi mehke veščine. Attia (2017) meni, da so omenjene mehke veščine, kot so komunikacija, delovna etika, vodenje, osebna odgovornost in poslušanje, pomembne za mlade odrasle, ki bodo kmalu vstopili v delovni svet. Če sledite zastarelemu načinu poučevanja, je manj verjetno, da bodo pozorni. Naš cilj, kot učitelj, ne bi smel biti poučevanje študentov za izpite, temveč poučevanje lekcij, ki bodo dejansko koristne v življenju. Doghonadze in Zoranyan (2021) tako pravita: »Prednosti mehkih veščin vključujejo povečano samozavest, boljši osebni razvoj in boljše izvajanje in dajanje intervjujev, večjo delovno uspešnost, sposobnost uporabe matematične pismenosti, večjo čustveno inteligenco, avtonomijo in celostno rast« (str. 138). Kenton (2023) pa napiše, da medtem ko so trde veščine v današnjem gospodarstvu visoko cenjene, mnogi delodajalci priznavajo tudi pomen mehkih veščin. Kako dobro komunicirate in ravnate z drugimi, je ključnega pomena za uspeh v karieri. Zaupanje se razvija s pozitivnimi interakcijami in odnosi, produktivnost pa se poveča v okoljih, kjer cvetijo mehke veščine.

Razvijanje mehkih veščin v gobi globalizacije

Neizpodbitno dejstvo je, da se nahajamo v globalni dobi. Globalizirali smo praktično vse, od trgovine, pretoka informacij in idej do kulture

in izobraževanja. Vse več ljudi širom sveta se povezuje, k čemur sta prispevala tudi neoliberalen trg in trgovanje. Kar se zgodi v enem delu sveta, se v trenutku posledično občuti tudi v drugem delu. Kaj je globalizacija? Pikalo (2008) pravi: »V najbolj splošni definiciji globalizacije gre za procese, ki označujejo gibanje ljudi, znanja, idej, dobrin in denarja preko mej nacionalnih držav in vodijo k vedno večji politični, gospodarski, kulturni in družbeni soodvisnosti sveta« (str. 8). Baylis in Smith (2007) napišeta: »Z globalizacijo preprosto mislimo proces povečane medsebojne povezanosti med družbami, tako da dogodki v enem delu sveta vedno bolj vplivajo na ljudstva in družbe daleč stran. Globalizirani svet je svet, v katerem so politični, gospodarski, kulturni in družbeni dogodki vedno bolj medsebojno povezani in imajo tudi večji učinek« (str. 10). V zadnjem stoletju nekateri avtorji, kot sta Ritzer in Dean, začetke globalizacije, kot jo poznamo danes, vidita predvsem v treh pomembnih dogodkih. Ritzer in Dean (2022, 40) pravita: »Prvi dogodek je pojav ZDA kot globalne velesile po 2. svetovni vojni, drugi dogodek je pojav multinacionalnih korporacij in tretji dogodek je razpad Sovjetske zveze in konec hladne vojne. Če globalizacija poudarja nekaj transnacionalnega, potem pojem globalnosti meri na neko trdnejšo potrditev realnosti« (str. 40). Beck (2003, 119) pa napiše:

Globalnost pomeni svetovno družbo, ki je multidimenzionalna, policentrična, kontingentna in politična. Globalnost označuje dejstvo, da odslej vse, kar se na našem planetu odvija, ni več le krajevno omejen proces, temveč vsaka iznajdba, zmaga in katastrofa zadeva ves svet, zato moramo svoje življenje in delovanje, svoje organizacije in institucije reorientirati in reorganizirati na osi »lokalno-globalno«.

Med drugim, k širjenju globalizacije pripomore tudi jezik, predvsem globalni jezik, kot je angleščina. Doghonadze in Zoranyan (2021, 138) pravita:

Ob upoštevanju geografskih in družbeno-kulturnih dejavnikov je angleški jezik pridobil globalni status in je postal jezik medkulturne komunikacije. Danes je dobro znanje angleščine priznано kot nepogrešljiv del številnih poklicev, zato je med poučevanjem angleščine potrebno razvijati tako jezikovne kot mehke veščine. Poučevanje angleščine v

21. stoletju naj bi bilo namenjeno obvladovanju notranjih in medosebnih spretnosti, ali z drugimi besedami, mehkih veščin, ki so bistvene za osebni razvoj, družbeno udeležbo in uspeh na delovnem mestu. Te spretnosti lahko vplivajo tudi na naše uspešno in učinkovito krmarjenje skozi življenje.

Mehke veščine pri pouku angleščine

Ghafoor in Ashraf (2023) napišeta, da je angleščina eden najbolj razširjenih jezikov na svetu. Je uradni jezik v več kot 50 državah in ocenjuje se, da ga govori več kot 1,5 milijarde ljudi. Menita, da je eden od razlogov široke uporabe angleščine tudi njena vloga v mednarodnem komuniciranju. Med drugim je angleščina jezik poslovanja, znanosti, tehnologije, interneta in velja za *lingua franca* v mnogih delih sveta. Kljub globalnemu dosegu se angleščina še nadalje spreminja in razvija. Nenehno se dodajajo nove besede in besedne zveze, jezik pa se prilagaja novim tehnologijam in načinu komuniciranja. Kot taka, angleščina ostaja dinamičen in bogat jezik, z zanimivo preteklostjo in svetlo prihodnostjo. Kako torej lahko vključimo poučevanje mehkih veščin v pouk angleščine?

Kritično mišljenje

Vzemimo za primer razvijanje kritičnega mišljenja, presojanja in refleksije, ki jih lahko vadimo in utrjujemo s primeri bralnega razumevanja. Andrievskikh in Lapina (2021, 3) napišeta:

Ravno branje pri pouku angleščine učencem omogoča razvijati svoje sposobnosti kritičnega mišljenja in razmišljanja, in sicer tako, da v besedilih navedejo ključne ideje, primerjajo nasprotne poglede, prepoznajo (ne)prepričljive argumente, izberejo tehtne argumente in ponudijo svoje razmišljanje. S tem svoje učence učimo tudi prepoznavanja glavnih tem, rdeče niti in predvsem zmožnosti presojanja besedil, ki navajajo dejstva, od tistih, kjer je izraženo samo (subjektivno) mnenje.

Price (2015) pravi, da kritično mišljenje vključuje organiziranje, kategoriziranje, napovedovanje, interpretiranje, analiziranje, vrednotenje, povzemanje in odločanje. Kaj lahko storimo v svojih učilnicah za spodbujanje kritičnega mišljenja? Eden od načinov, kako lahko to storimo, je način, kako upravljamo svoje učilnice.

Pisno sporočanje

Nadalje, Andrievskikh in Lapina (2021, 3) pravita:

Poleg tega lahko razvoj kritičnega mišljenja uspešno uporabimo pri pisnih nalogah, če prosimo svoje učence, naj dolgo in temeljito premislijo in dolgo opazujejo. Osredotočeni smo na to, da jim pomagamo se naučiti pisno posredovati svoje ideje in informacije. Ena izmed pisnih nalog, ki jih svojim učencem lahko ponudimo, je napisati oceno/kritiko prebrane knjige. Cilj te naloge je spodbuditi učence h kritičnemu razmišljanju o knjigi. Pisno nalogo običajno razširimo v skupinsko debato z veliko podvprašanji 'zakaj'.

Price (2025) meni, da je učencem treba dati čim več priložnosti, da pišejo v različnih žanrih, na primer e-pisma, pisma, odstavke, povzetke in da je potrebno spodbujati medvrstniško revizijo, kadarkoli je to mogoče, v pisni obliki.

Naloga reševanja problema

Pri pouku angleščine je učencem potrebno ponuditi tudi naloge reševanja problema. Tevdovska Spirovska (2015) meni:

V teh primerih je najbolje vključiti pomembne situacije iz resničnega življenja, poleg tega pa so ravno te situacije učencem privlačne in zanimive. Te naloge, ki vključujejo reševanje problema, pogosto zajemajo tudi kritično mišljenje, predvsem pa vodijo k vključevanju (*team building*). Hkrati učenci sami prispevajo ideje in predloge v zvezi z dejavnostjo. Pomembno in primerno je tem nalogam dodati etična vprašanja in dileme, saj poleg tega, da učenci kritično razmišljajo v ciljnem jeziku, imajo tudi priložnost razpravljati o vprašanjih povezanih z etiko in moralo.

Price (2015) tudi meni, da bi učitelj lahko prebral problem na glas, učence pa razdelil v skupine. Tehnične veščine, ki se jih učenci učijo, se nenehno razvijajo, vendar pa bistvene mehke veščine, ki jih učenci potrebujejo ostanejo konstantne. Ne glede na svojo poklicno pot se morajo naučiti postati dobri komunikatorji, učinkoviti timski igralci in ustvarjalni reševalci problemov. Morajo vedeti, kako voditi, se pobrati, ko gre kaj narobe in biti odgovorni in zanesljivi.

Vključevanje v debato

Andrievskikh in Lapina (2021) se strinjata: »Zelo pomembno je učence vključiti v različne debate, saj te zahtevajo evalvacijo, obravnavajo zapletena vprašanja in motivirajo učence, da presojajo svoje lastne in tudi nasprotnikove argumente. S sodelovanjem v teh debatah učenci dobijo priložnost uriti se komunikacijske veščine, uriti spretnosti aktivnega poslušanja in veščine prezentacije« (str. 3-4). Med drugim, napišeta:

Pri pripravah na debato in seveda med debato, učenci aktivno sodelujejo, izmenično govorijo in podrobno pojasnjujejo svoje poglede ter spodbujajo druge učence, da prispevajo svoje zamisli, mnenja in komentarje ter ponudijo izhodiščne točke za razvoj razprave, po razpravi pa se potrudijo zagotoviti koristne povratne informacije. Torej, zmožnost učinkovitega dela in sodelovanja z drugimi, pri čimer izgubimo manj časa in truda, danes velja za ključno. Učenci morajo biti sposobni sodelovati in se podpirati, medtem ko iščejo rešitve za reševanje težav. Sodelovanje je tudi ključnega pomena, za razvoj medosebni veščin, ki se na delovnem mestu izkažejo za zelo pomembne. Da bi učence opremili s sodelovalnimi veščinami, jih vključimo v projektno delo in jim takoj na začetku ponudimo obsežno oporo, smernice po korakih in praktične nasvete. Ker morajo učenci sodelovati z drugimi in z njimi tudi načrtovati svoje delo, se najprej sestanejo, si razdelijo naloge in vloge ter sestavijo urnik. Nato pa sami poiščejo in raziščejo potrebne informacije. Med delom na projektu sprašujejo druge člane skupine za pomoč in tudi ponujajo pomoč, ob zaključku projekta pa jih spodbudimo, da svoja dela dajo v pregled in vpogled svojim vrstnikom. Ko projekt predstavijo, dobijo tudi ocenjevalne liste, na katere si zapisujejo zanimivosti v predstavitev in ali so v predstavitvi zajeli vse potrebne informacije ter ali je vse jasno in enostavno sledljivo. Z vrednotenjem svojega truda in truda sošolcev pridobijo praktične, prenosljive veščine.

Ustno sporočanje

Ravno večšina izpeljati prezentacijo je zelo pomembna. Po navadi se učencem ponudi tema, ki naj bi jo predstavili s pomočjo PowerPointa ali plakata. Tevdovska Spirovska (2015) meni:

»Cilji teh dejavnosti so izboljšati govorne spretnosti. Hkrati pa učenci delajo na učinkoviti in jedrnatih komunikaciji in želijo učinkovito sporočiti svoje ugotovitve in mnenje« (str. 103). Price (2015) napiše, da svojim učencem ponudite možnost ustne komunikacije. To je ena izmed mehkih veščin, ki jo delodajalci najpogosteje navajajo. Že na začetni stopnji lahko učenci vadijo ustno sporazumevanje. Eden od zabavnih načinov vadbe ustne komunikacije so pogovorne kartice. Učenci dobijo pogovorne kartice in se pomešajo med seboj, da bi dobili odgovore od svojih sošolcev. Učence spodbujamo, da svojih kartic ne kažejo sošolcem, kar jih sili v to, da drug drugega poslušajo in ne berejo. Vljuden način za zaključek kratkih pogovorov so besedne zveze, npr.: »Lepo je bilo govoriti s teboj« ali »Hvala za tvoj čas. Pogovoriva se kasneje.«

Seveda lahko sklepamo, da zgoraj omenjeni načini vključevanja uporabe mehkih veščin niso edina možnost. Vendar jih je mogoče obravnavati z vidika učinkovitih učnih praks, ki so učencem privlačne in zanimive.

Očitno je, da kompetenca učenja učenja razvija avtonomijo učencev, torej učitelji tujih jezikov naj načrtujejo dejavnosti, s katerimi bodo svojim učencem ponudili priložnosti za razvoj njihovih spretnosti učenja učenja. Začetna stopnja spretnosti učenja učenja lahko vključuje reflektivno in ocenjevalno krepitev spretnosti za spremljanje učenčevega napredka. Učitelji tujih jezikov si lahko pomagajo z obrazci za samopovratne informacije, ki jim razdelijo učencem, da ti ocenijo svojo uspešnost. Andrievskikh in Lapina (2021, 5).

Ghafoor in Ashraf (2023) menita, da je vloga učitelja pri uvajanju mehkih veščin v pouk angleščine zelo pomembna. Razvoj učiteljev angleškega jezika naj bi šel v smernice in strategije, katerih cilj je spodbujanje poklicne rasti. Cilj je izboljšati kakovost poučevanja angleškega jezika, kar na koncu koristi tako učencem kot tudi širši skupnosti. Ena ključnih komponent učinkovitega razvoja učitelja angleškega jezika je zagotoviti možnosti za nenehen strokovni razvoj. To lahko vključuje dostop do programov usposabljanja, delavnice in konference ter mentorstvo in *coaching* bolj izkušenih učiteljev-kolegov. Takšne pobude lahko učiteljem pomagajo ostati na tekočem z najnovejšimi metodologijami poučevanja in tehnologije in jim omogočiti izmenjavo najboljših praks s svojimi kolegi.

Ghafoor in Ashraf (2023) menita, da morajo učitelji prepoznati vrednost mehkih veščin in

uporabe le-teh v učilnici tujega jezika, izvajati učinkovite metode poučevanja in spodbujati svoje učence, da so čim bolj ustvarjalni in temeljiti pri njihovi uporabi. Velikokrat opazamo, da so konverzijske spretnosti nekoliko težje obvladljive, kajti večina učencev ima rajši pasivno komunikacijo kot aktivno. Ravno zato je skozi vajo komunikacijskih veščin potrebno ponuditi tudi obsežna navodila in učenje o krepitvi njihovih komunikacijskih potencialov. Tudi zato je učenje in poučevanje angleščine ključnega pomena in pomaga učencem pri izboljšanju njihovega znanja mehkih veščin. Na uspešnost razvijanja mehkih veščin pa lahko vplivamo z uporabo pravih učnih virov, učnih metod in vaj. Andrievskikh in Lapina (2021, 5) pa pravita:

Za šolske ustanove bi morala prednostna naloga postati razvijanje mehkih veščin, kar pomeni zaposljivih veščin, ki jih dandanes iščejo številni delodajalci. Učitelje tujih jezikov je potrebno nenehno spodbujati, da čim bolj jasno in razumljivo razložijo proces razvoja mehkih veščin svojim učencem, torej, kako se te veščine usvajajo in ocenjujejo. Relevantne učne tehnike je treba uporabiti tako, da učencem omogočijo aktivno sodelovanje in jim zagotovijo učinkovit razvoj teh spretnosti.

Zaključek

V članku smo spoznali, da je poleg jezikovnih kompetenc in razumevanja izjemno pomembno razvijati tudi znanja mehkih veščin. Z njimi se učenci lažje učijo, komunicirajo in soočajo z učnim procesom in tudi z lastnimi življenjskimi izkušnjami. Poleg tega so mehke veščine izredno uporabno in praktično sredstvo za doseganje pomembnih življenjskih ciljev, pridobivanju zaposlitve, grajenju odnosov in celostne izgradnje posameznika. Mehke veščine pomagajo učencem pri sprostitvi, lažjem komuniciranju, sodelovanju, navezovanju stikov in motivaciji. Pomembno je, da se že navsezgodaj učenci naučijo in urijo kritično razmišljati, preценjevati, ocenjevati, vrednotiti, analizirati, pri čem je znanje mehkih veščin izjemnega pomena. To dosežemo z bralnimi nalogami, nalogami reševanja problema, pisnega sporočanja, govornega izražanja, vključevanje v debate, prezentacije.

Da bi učitelji učinkovito in uspešno posredovali svoja znanja mehkih veščin, morajo tudi sami biti spretni pri tem. Ne glede na

strokovnost in jezikovno kompetenco, se učenci velikokrat učijo z zgledom, opazovanjem in posnemanjem. Učencem moramo biti zgled, z njimi komunicirati, občasno pokazati empatijo, razumevanje, jih ponuditi podporo, kajti morda se učenec nekoč ne bo spomnil, kaj se je pri vas (na)učil, zagotovo pa se bo spomnil tega, kako se je v vaši učilnici počutil. Čeprav se nam kdaj ne zdi tako, saj smo osredotočeni le na svoj predmet, učence učimo živeti, bivati, se spoznavati in delovati v današnjem času in času, ki prihaja.

Viri in literatura

- Andrievskikh, S., Lapina V. (08. 03. 2021). *Integrating soft skills development into English language class*. International Scientific Conference "Delivering Impact in Higher Education Learning and Teaching: Enhancing Cross-Boarder Collaborations" (DIHELT 2021). https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/10/shsconf_dihelt2021_01026.pdf
- Attia, Ahmed (02. 10. 2017). A few techniques to teach soft skills in the classroom. *British Council*. <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/few-techniques-teach-soft-skills-classroom>
- Baylis, J., Smith, S. (2007). *Globalizacija svetovne politike: Uvod v mednarodne odnose (1. zvezek)*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
- Beck, U. (2003). *Kaj je globalizacija? Žmote globalizma – odgovori na globalizacijo*. Ljubljana, Knjižna zbirka Krt.
- Doghonadze, N., Zoranyan, M. (2021). Development of soft skills while teaching English to Master's Students. *Journal of Education in Black Sea Region*, 6(2), 137-147.
- Ghafoor, L., Ashraf Z. (17. 04. 2023). *Soft skills in the teaching of English language in Engineering Education*. Researchgate. https://www.researchgate.net/publication/369913791_Soft_Skills_in_the_Teaching_of_English_Language_in_Engineering_Education
- Kenton, W. (31. 10. 2023). What are soft skills? Definition, Importance, and Examples. *Investopedia*. <https://www.investopedia.com/terms/s/soft-skills.asp>

- Pikalo, J. (2003). *Neoliberalna globalizacija in država*. Ljubljana, Založba Sophia.
- Price, D. (2015). Soft skills are critical for success but what are they? Donna Price explore soft skills and how to bring them into the English language classroom. *World of Better Learning*. <https://www.cambridge.org/elt/blog/2015/10/22/5-easy-ways-to-integrate-soft-skills-in-your-class/>
- Ritzer, G., Dean, P. (2022). *Globalization: A basic text 3rd edition*. Hoboken, NJ, ZDA, John Wiley and sons, Ltd
- Tevdovska Spirovska, E. (2015). Integrating soft skills in higher education and the EFL classroom: Knowledge beyond language learning. *SEEU Review*, 11(2), 95-106.

OGLASNA DESKA

■
■ Želite s kolegi deliti
■ informacije o
■ projektih,
■ izobraževanjih in
■ ostalih priložnostih?
■ Pišite nam!

prispevke za
naslednjo izdajo
revije sprejemamo do
20. 3. 2024!

Vaša priporočila
bomo z veseljem
objavili že v
naslednji številki
revije

Nam že sledite?

Pridružite se nam
na Instagramu ali
na Facebooku za
več novic,
informacij,
nagradnih iger in
drugih zanimivosti!

